

Sygn. akt: I C 302/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Wieczorek

Protokolant: p.o. stażysty Agnieszka Maderak

po rozpoznaniu w dniu 04 stycznia 2017 r. w Poznaniu sprawy z powództwa

J. K.

przeciwko

A. T.

o zapłatę

1. Uchyła nakaz zapłaty z dnia 09 października 2013 roku i oddała powództwo;
2. Kosztami postępowania obciąża powoda w całości i zasądza od niego na rzecz pozwanej kwotę 12.700,00 zł oraz nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa Sąd Okręgowy w Poznaniu kwotę 14.256,94 zł.

SSO Agnieszka Wieczorek

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 września 2013 r. (data wpływu do Sądu 16 września 2013 r.) powód J. K. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym Sąd zasądzi od pozwanej A. B. na rzecz powoda kwotę 500.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. oraz kwotę 6.250 zł tytułem kosztów sądowych.

Powód dochodził swego roszczenia na podstawie weksla wystawionego przez pozwaną A. B. opiewającego na kwotę 500.000,00 zł, płatnego na dzień 24 czerwca 2012 r., który powód nabył przez indos (k. 1-5).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 9 października 2013 roku Sąd nakazał pozwanej A. B., aby zapłaciła powodowi J. K. kwotę 500.000,00 zł (pięćset tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.250 zł tytułem kosztów sądowych w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu, albo wniosła w tymże terminie zarzuty (k. 10).

Nakaz zapłaty nie został przez pozwaną podjęty w terminie pod adresem wskazanym w pozwie, przesyłka została pozostawiona w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia w dniu 21 listopada 2013 r. Wobec powyższego w dniu 22 listopada 2013 r. nakaz zapłaty uprawomocnił się.

W dniu 24 września 2015 r. pozwana A. T. (B.), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika złożyła wniosek o doręczenie nakazu zapłaty, z uwagi na wskazanie przez powoda w pozwie nieprawidłowych danych pozwanej. Pozwana wskazała, iż w dniu 21 stycznia 2013 r. zmieniła nazwisko, powracając do nazwiska panieńskiego T. oraz od dnia 9 czerwca 2008 r. jest zameldowana na pobyt stały i zamieszkuje pod innym, niż wskazany w pozwie adresem, tj. w Ż.

przy ul. (...). Nadto wniosła o uchylenie w całości postanowień o nadaniu nakazowi zapłaty z dnia 9 października 2013 r. klauzul wykonalności (k. 12-37).

Pismem z dnia 16 października 2015 r. pełnomocnik pozwanej wniósł o przeprowadzenie dowodów z dokumentów, które przedłożył do niniejszego pisma na okoliczność wykazania, że pozwana od 2008 roku na stałe mieszka w Ż.. Do pisma zostały dołączone dokumenty w kopiach (k. 55-89).

Na rozprawie w dniu 4 listopada 2015 r. Sąd doręczył pozwanej odpis nakazu zapłaty z dnia 9 października 2013 r. wraz z odpisem pozwu oraz uchylił zarządzenie z dnia 26 listopada 2013 r. o prawomocności nakazu zapłaty. Pełnomocnik pozwanej wniósł o uchylenie klauzul wykonalności w sprawach o sygn. akt I Co (...) oraz w sprawie o sygn. akt I Co (...) (k. 102-104).

W swoich zarzutach z dnia 16 listopada 2015 r. od nakazu zapłaty pozwana wniosła o uchylenie w całości nakazu zapłaty, oddalenie powództwa oraz wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z wnioskiem o zwolnienie pozwanej od kosztów sądowych w całości, w tym opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 9 października 2013 r.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana wskazała, że zobowiązanie wekslowe nigdy nie powstało, gdyż pozwana nie złożyła podpisu pod wekslem i nie miała woli zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Podpis pozwanej widniejący na wekslu (k. 5) jak i zapisy na wekslu zostały podrobione, i w tej sprawie toczy się postępowanie przygotowawcze prowadzone przez Prokuraturę Rejonową dla P. (...) w P. pod sygn. akt (...). W toku tego postępowania biegły z dziedziny badania pisma ręcznego stwierdził, że napisy i podpisy widniejące na wekslu nie zostały nakreślone przez pozwaną A. T. (B.) (k. 116-189).

Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2015 roku Referendarz Sądowy Sądu Okręgowego w Poznaniu zwolnił pozwaną od kosztów sądowych- w zakresie opłaty od zarzutów od nakazu zapłaty ponad kwotę 5000 zł, a w pozostałym zakresie wnioszek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił (k. 265-266).

Postanowieniem z dnia 22 lutego 2016 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty z dnia 9 października 2013 r. (k. 294-296).

Pismem z dnia 22 marca 2016 r. powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika złożył odpowiedź na zarzuty pozwanej od nakazu zapłaty, podtrzymując w całości dotychczasowe stanowisko w sprawie. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 309-314).

Pismem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Prokuratura Rejonowa P. w P. zgłosiła swój udział w niniejszym postępowaniu (k. 323) a na rozprawie w dniu 4 stycznia 2017 roku Prokurator wniósł o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa

W dalszej części procesu strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

Sąd ustalił, co następuje :

Powód posłużył się dokumentem weksla opatrzonym opisem „Urzędowy blankiet wekslowy do sumy wekslowej przekraczającej 1.000 zł”, który został wypełniony następującą treścią: „ P., dnia 24.06.2008 Na 500.000zł, dnia 24.06.2012 zapłacę bez protestu za ten sola weksel na zlecenie P. W. sumę pięćset tysięcy złotych”.

Na wekslu zaznaczono miejsce i datę jego wystawienia – P., 24.06.2008. W dolnym prawym rogu widnieje podpis (...), a pod nim podpis A. B.. Po lewej stronie u dołu napisano: „Płatny w P.”. Natomiast na odwrocie weksla znajduje się zapis: „indos: ustępuje weksel na zlecenie: J. K.. W. P., (...).05.2012”.

Dowód: weksel z dnia 24 czerwca 2008 r. (k. 5).

Na podstawie powyższego weksla z dnia 24 sierpnia 2008 roku powód złożył pozew w Sądzie Okręgowym w Poznaniu o wydanie nakazu zapłaty z weksla, w którym zasądzi od pozwanej A. B. na rzecz powoda kwotę 500.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. oraz kwotę 6.250 zł tytułem kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy w Poznaniu nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 9 października 2013 roku nakazał pozwanej A. B., aby zapłaciła powodowi J. K. kwotę 500.000,00 zł (pięćset tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.250 zł tytułem kosztów sądowych w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu, albo wniosła w tymże terminie zarzuty.

Dowód: pozew z dnia 11.09. 2013r. (k. 1-4), nakaz zapłaty z dnia 9.10.2013r. (k. 10).

Przed Prokuraturą Rejonową P. w P. z zawiadomienia pozwanej A. T. (B.) m.in. o wprowadzeniu w obieg, przy wykorzystaniu innych osób, podrobiony weksel in blanco, rzekomo wystawiony przez pozwaną A. T. (B.) toczyło się postępowanie przygotowawcze o przestępstwo z art. 310§1 i 2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. Postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 r. o umorzono śledztwo w sprawie podrobienia weksla bez protestu wystawionego na kwotę 500.000 zł poprzez nakreślenie na tym dokumencie podpisów pozwanej A. B. jako wystawcy i dłużnika wekslowego oraz podpisu P. W. jako remitenta i indosata oraz puszczenia w obieg w dniu 16 września 2013 r. w P., podrobionego-poprzez nakreślenie podpisów A. B. jako wystawcy i dłużnika wekslowego oraz podpisu P. W. jako remitenta i indosata weksla bez protestu wystawionego na kwotę 500.000 zł, poprzez załączenie tego dokumentu do pozwu o zapłatę złożonego w Sądzie Okręgowym w Poznaniu.

W toku postępowania przygotowawczego dopuszczono dowód z opinii biegłego grafologa, który w sposób kategoryczny w wydanej opinii z dnia 28 lipca 2015 r. stwierdził, że zapisy i podpisy widniejące na awersie i rewersie blankietu wekslowego wystawionego dnia 24.06.2008 r. na zlecenie P. W. przez A. B. opiewającego na kwotę 500.000 zł nie zostały nakreślone przez A. T. (B.).

Dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa z dnia 10.11.2016 r. (k. 434-436), pismo Prokuratury Rejonowej P. w P. z dnia 15.10.2015 r. (k. 119), uzasadnienie do postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 10.11.2016 r. (k. 459).

Dopuszczona w toku niniejszego postępowania biegła grafolog stwierdziła, iż zapisy i podpisy znajdujące się na wekslu z dnia 24 czerwca 2008 r. cechuje szybkie tempo kreślenia, naturalność i jednorodność. Pismo jest średnio płynne, z przewagą impulsu literowego, na etapie pisma dojrzałego, wyrobione z wyraźnym duktem, bez śladów nieuzasadnionych zatrzymań ruchu ręki. Podpis o treści (...) i (...) oraz wszystkie zapisy na awersie i rewersie druku wekslowego z dnia 24.08.2008 r. nakreślone środkiem pisarskim (długopisem) o niebieskiej barwie pasty kryjące sporządzone zostały przez inną osobę niż pozwana A. T. (B.). Zapisy na wekslu zostały sporządzone przez jedną osobę.

Dowód: opinia biegłego z dziedziny kryminalistycznej ekspertyzy dokumentów, w zakresie badań identyfikacyjno-grafologicznych pisma ręcznego i podpisów mgr K. Ż. z dnia 24 października 2016 r. (k. 373-390).

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dokumenty urzędowe i prywatne zgromadzone w aktach sprawy, wśród których zasadnicze znaczenia ma weksel, którym posłużył się powód. Ze względu na zarzuty, jakie przeciwko wekslowi skierowała pozwana, okazało się natomiast konieczne przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny grafologii i kryminalistycznego badania dokumentów, którą to opinię wydała mgr K. Ż. (2) (k. 373-390).

Oceniając wartość dowodową opinii biegłego wskazać należy, że specyfika tej oceny wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii jest kontrolowana przez sąd (który sam nie posiada wiadomości specjalnych) zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 233 k.p.c., to jest w zakresie zgodności ze wskazaniem logicznego myślenia i wiedzy powszechnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 729/99).

Przedstawiona przez biegłą mgr K. Ż. (2) opinia została sporządzona na okoliczność ustalenia, czy weksel z dnia 24 czerwca 2008 r. pochodzi od pozwanej i czy zapisy oraz podpis na wekslu złożyła pozwana A. T. (B.). Opinia okazała się pełnowartościowym materiałem dowodowym, biegłej w oparciu o zgromadzony w aktach sprawy oraz pobrany na tzw. „żądanie” materiał porównawczy (obrazujący spektrum grafizmu od lat 2007-2016, oraz cech dystynktywnych A. T. (B.)) udało się jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, iż podpis o treści (...) i (...) oraz pozostałe zapisy treści merytorycznej na treści weksla z dnia 24.06.2008 r. nie zostały sporządzone przez pozwaną A. T. (B.). Sąd ocenił opinię jako rzetelną, wyczerpującą, odnoszącą się do postawionej tezy dowodowej, a co za tym idzie przydatną i wiarygodną. Jej wnioski pozwoliły poczynić ustalenia istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Podkreślić należy przy tym, że biegła odniosła się w wyczerpujący sposób do zarzutów strony powodowej w ustnych wyjaśnieniach złożonych na rozprawie w dniu 4 stycznia 2017 roku. Wyjaśniła, iż materiał dowodowy, który jest w aktach niniejszej sprawy, jak i w aktach Prokuratury Rejonowej P. w P. w sprawie o sygn. akt (...) jest na tyle obszerny i bogaty, i w związku z tym nie było potrzeby ponownego pobrania materiału dowodowego od pozwanej, jak również pozyskiwania innego niż znajdujący się w aktach niniejszego postępowania i w aktach prokuratorskich materiału porównawczego obrazującego specyfikę charakteru pisma pozwanej od roku 2008, czyli od widniejącej na wekslu daty.

W związku z powyższym na rozprawie w dniu 4 stycznia 2017 r. Sąd oddalił wniosek dowodowy pełnomocnika powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego, albowiem na podstawie opinii biegłego sądowego mgr K. Ż. (2), jednoznacznie stwierdzono, iż zapisy oraz podpis na awersie i rewersie weksla nie pochodzą od pozwanej A. T. (B.). W trakcie zeznań na rozprawie w dniu 4 stycznia 2017 r. w sposób kategoryczny potwierdziła, że weksel opatrzony imieniem i nazwiskiem pozwanej nie był nakreślony przez pozwaną. W sposób wyczerpujący odniosła się również do zarzutów strony powodowej. Tym samym prowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego byłoby w tych okolicznościach bezprzedmiotowe, a ponadto zmierzałoby do przewlekłości postępowania tym bardziej, iż po przesłuchaniu biegłej pełnomocnik powoda nie wskazał na żadne nowe zarzuty, a te które stanowiły przedmiot przesłuchania biegłej zostały w ocenie Sądu przez biegłą wyjaśnione w sposób stanowczy i nie pozostawiający żadnych wątpliwości.

Zeznania pozwanej A. T. (B.) (k.103) Sąd potraktował jako wiarygodne i mające odzwierciedlenie w rzeczywistości. Zeznania były logiczne i konsekwentne, a nadto niesprzeciwiające się zasadom doświadczenia życiowego. Powód nie kwestionował jej zeznań.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na oddalenie w całości z uwagi na fakt, że weksel z dnia 28 czerwca 2008 roku złożony do akt sprawy przez powoda w celu wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym nie jest dokumentem pochodzącym od pozwanej, ale dokumentem podrobionym, przez osobę o nieustalonej tożsamości, zatem nie istnieje też ważna czynność prawna z udziałem stron, którą przedmiotowy weksel mógł zabezpieczyć.

W niniejszej sprawie bowiem powód dochodził swojego roszczenia na podstawie weksla wystawionego w dniu 24.06.2008 r. Remitentem weksla miał być P. W., zaś wystawcą pozwana A. T. (B.). Weksel został w drodze indosu przeniesiony na powoda J. K..

Zarówno sam dokument weksla jak i zobowiązanie dłużnika wekslowego mają charakter samoistny. Jeżeli chodzi o dokument to oznacza to, że może on zostać puszczony w obieg niezależnie od wiedzy i woli wystawcy. Samoistność związana jest ze sposobem przenoszenia praw z weksla przez indos, polegającym tylko na odnotowaniu na odwrotnej części weksla stosownej formuły wskazującej nowego wierzyciela. W efekcie indosowania wystawca traci dokument wekslowy, ale nadal pozostaje dłużnikiem.

Powód jako indosat wywodził swoje roszczenie z faktu posiadania wystawionego i podpisanego przez pozwaną weksla, opiewającego na kwotę 500.000,00 zł. W zarzutach pozwana zarzuciła, iż nie wystawiła przedmiotowego weksla, a charakter pisma, jakim został wypełniony oraz podpisany nie należy do pozwanej. W związku z powyższym, w toku

postępowania w przedmiotowej sprawie w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy w istocie weksel pochodził od pozwanej.

Weksel może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem określonej umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Zobowiązanie wekslowe z takiego weksla ma samodzielny, abstrakcyjny charakter i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia. Posiadaczowi weksla, który jest pierwszym wierzycielem (remitentem), przysługuje w stosunku do wystawcy zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksla, jednak może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Wierzyciel, który dochodzi wierzytelności wekslowej, nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunku między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak osłabieniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może, w braku skutecznych zarzutów wekslowych (formalnych), podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, który w związku z zarzutami wystawcy podlega badaniu przez sąd rozpoznający sprawę. Składając zarzuty od nakazu zapłaty pozwana powołała się na okoliczności dotyczące autentyczności i prawdziwości weksla, a także stosunku podstawowego, do którego przedmiotowy weksel miał się odnosić, wskazując, iż taki stosunek nigdy nie istniał. Przede wszystkim jednak podnosiła, iż weksel nie stanowi dokumentu autentycznego i najprawdopodobniej został podrobiony. Jak wskazywała pozwana, dokumentowi, którym posłużył się powód nie można przypisać właściwości weksla, albowiem nie spełnia on żadnej z jego funkcji, to jest kredytowej, płatniczej, zabezpieczającej.

W tym miejscu wskazać należy, że na pozwanej kwestionującej nakaz zapłaty ciążył materialnoprawny (art. 6 k.c.) i procesowy (art. 232 k.p.c.) ciężar dowodzenia odnoszących się do nakazu zarzutów, z których wywodziła on skutki prawne. Analiza całokształtu okoliczności sprawy wskazuje, że pozwana zadośćuczyniła temu obowiązkowi, wykazując za pomocą opinii biegłego sądowego mgr K. Ż. (2), iż dokument weksla posiada cechy nasuwające wątpliwości co do autentyczności i prawdziwości. Dowód ten należało uznać za wystarczający, a o jego mocy dowodowej mowa była już powyżej. Przede wszystkim biegła w sposób jednoznaczny wskazała, iż zapisy na awersie i rewersie weksla oraz podpis na awersie weksla nie zostały sporządzone przez A. T. (B.). Sąd, przyjął, iż wobec wniosków opinii biegłego, za wykazane należy uznać twierdzenia pozwanej, iż nie zapisała weksla ani nie składała podpisu na dokumencie weksla i nigdy nie zaciągała zobowiązania wekslowego.

Stosownie do treści art. 496 k.p.c., w razie prawidłowego wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, sąd po przeprowadzeniu rozprawy, wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty o pozew odrzuca lub postępowanie umarza. Wobec wykazania przez pozwaną przesłanek nieistnienia zobowiązania wekslowego, Sąd uchylił nakaz zapłaty wydany w sprawie I Nc 378/13 dnia 9 października 2013 r. i powództwo oddalił w całości.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Z uwagi na fakt, iż stroną przegrywającą była strona powodowa, to na niej spoczywa obowiązek pokrycia kosztów postępowania w całości.

W związku z powyższym Sąd nałożył na powoda obowiązek zwrotu na rzecz pozwanej kwoty 12.700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składają się: kwota 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013.461 j.t.); kwota 500 zł tytułem wydatków na wynagrodzenie biegłego pokryte z zaliczki pozwanej (k. 339); kwota 5000 zł tytułem opłaty od zarzutów (k. 315).

Należało również ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 14.256,94 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, na którą składa się: brakująca kwota opłaty stosunkowej od zarzutów w kwocie

13.750 zł; wydatki na wynagrodzenie biegłego pokryte tymczasowo ze Skarbu Państwa w kwocie 506,94 zł (470,62 zł + 36,32 zł).

SSO Agnieszka Wieczorek